

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՎՐՈՊԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԻ

ԵՎ

ՔԵՄՈՆԻՔՍ ԻՆԹԵՐՆԵՅՇՆԼԻ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

ՎՃԻՌՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ԵՐԵՎԱՆ 2002

ASSOCIATION OF JUDGES OF THE REPUBLIC OF ARMENIA

SPONSORED BY
THE COUNCIL OF EUROPE
AND
CHEMONICS INTERNATIONAL INC.

COLLECTION OF JUDGMENTS
OF EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Մասնագիտական խմբագիր

YEREVAN 2002

Ալվինա Գյուլումյան
ՀՀ սահմանադրական դատարանի անդամ,
ՀՀ դատավորների միության նախագահ

Պատասխանատու խմբագիր

Լիանա Հակոբյան
ՀՀ սահմանադրական դատարանի
աշխատակազմի գլխավոր մասնագետ

Լեզվական խմբագիր

Աիդա Կարապետյան

Ժողովածուի մեջ ընդգրկված վճիռները անգլերենից թարգմանել են.

Լուսինե Պողոսյանը
Մարինա Մխիթարյանը
Սուսաննա Բաղդասարյանը
Կարինե Բալայանը

ՎԻՏՈՒԴ ԼԻՏՈՒԲԱՆ ԸՆԴԴԵՄ ԼԵՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԸ

CASE OF WITOLD LITWA v. POLAND
(Գանձատ քիվ 26629/95)

Դատարանի 2000թ. ապրիլի 4-ի

Վճիռը

Ստրասբուրգ

Վիտոլդ Լիտուան ընդդեմ Լեհաստանի գործով.

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը (Երկրորդ բաժանմունք),
նիստ գումարելով որպես Մեծ պալատ՝ դատավորների հետևյալ կազմով՝
պրն Մ. Ֆիշբախ՝ նախագահ,
պրն Բ. Քոնֆորտի,
պրն Գ. Բոնելո,
տկն Վ. Ստրազնիչկա,
տկն Մ. Տաստաս-Նիկոլովսկա,
պրն Ա. Բակա,
պրն Է. Լևիտս, դատավորներ,
նաև պրն Է. Ֆրայբերգ, Բաժանմունքի քարտուղար

1999թ. հոկտեմբերի 7-ի և 2000թ. մարտի 23-ի դռնփակ
խորհրդակցություններից հետո, 2000թ. մարտի 23-ին ընդունեց հետևյալ վճիռը.

Վարույթ

1. Գործը դատարան է հանձնել Մարդու իրավունքների եվրոպական
հանձնաժողովը («Հանձնաժողով») 1999թ. մարտի 6-ին: Գործի համար առիթ է
հանդիսացել 1994թ. օգոստոսի 6-ին Լեհաստանի քաղաքացի Վիտոլդ Լիտուայի
(«դիմող») կողմից Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների
պաշտպանության մասին կոնվենցիայի («Կոնվենցիա») նախկին 25-րդ հոդվածի
հիման վրա՝ ընդդեմ Լեհաստանի Հանրապետության Հանձնաժողովին ուղղված
գանձատը (քիվ 26629/95): Դիմողին ներկայացնում են Կրակով քաղաքում
աշխատող փաստաբաններ պրն Պ. Սո Հաջը, Լեհական կառավարությանը՝ պրն
Դրժևիկին Արտաքին գործերի նախարարությունից:

Հանձնաժողովն առաջարկում էր որոշել՝ արդյո՞ք գործի հանգամանքները
վկայում են պատասխանող պետության կողմից Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին
կետով նախատեսված իր պարտավորությունների խախտման մասին:

2. 1999թ. մարտի 31-ին Մեծ պալատի հանձնախումբը, Կոնվենցիայի քիվ 11
արձանագրության 5-րդ հոդվածի 4-րդ կետի և Դատարանի կանոնակարգի 100-րդ
կանոնի 1-ին կետի և 24-րդ կանոնի 6-րդ կետի հիման վրա որոշում է ընդունել, որ
գործը պետք է քննի Դատարանի բաժանմունքներից մեկում կազմավորված
Պալատը: Հետագայում, Դատարանի նախագահ պրն Լ. Վիլդհաբերը գործը
հանձնարարել է Երկրորդ բաժանմունքին (52-րդ կանոնի 1-ին կետ): Բաժանմունքում
ձևավորված պալատի կազմի մեջ մտնում էին Լեհաստանից ընտրված դատավոր
պրն Ջ. Մակարչիկը *ex officio* (Կոնվենցիայի 27-րդ հոդվածի 2-րդ կետ և
Դատարանի կանոնակարգի 26-րդ կանոնի 1(ա) կետ) և պրն Մ. Ֆիշբախը՝
Բաժանմունքի փոխնախագահը (26-րդ կանոնի 1-ին կետ և 12-րդ կանոն): Պալատը

համալրելու նպատակով նշանակված մյուս անդամներն էին պրն Բ. Քոնֆորտին, պրն Գ. Բոնելուն, տկն Մ. Տաստաս-Նիկոլովսկան, պրն Ա.Բ. Բական և պրն Է. Լևիտսը: Հետագայում, քանի որ պրն Զ. Մակարչիկն անկարող էր Պալատի անդամ լինել, Լեհաստանի կառավարությունը, Պալատի նախագահի խնդրանքով, նշանակել է այլ ընտրովի դատավոր: Նախագահի կարգադրության համաձայն՝ փոխարինող դատավոր տկն Վ. Ստրագնիչկան փոխարինել է Զ. Մակարչիկին՝ որպես Պալատի անդամ (26-րդ կանոնի 1(ա) կետ և 29-րդ կանոն):

3. 1999թ. ապրիլի 27-ին Պալատը՝ 59-րդ կանոնի 2-րդ կետի համաձայն որոշել է անցկացնել լսումներ:

4. Հետագայում Պալատի նախագահը, 59-րդ կանոնի 3-րդ կետի համաձայն, կողմերին հրավիրել է գրավոր բացատրություններ ներկայացնել գործում ծագած հարցերի վերաբերյալ: Քարտուղարը Կառավարության գրավոր բացատրությունն ստացել է 1999թ. սեպտեմբերի 3-ին: Դիմողն իր գրավոր բացատրությունը ներկայացրել է 1999թ. սեպտեմբերի 6-ին:

5. Համաձայն Նախագահի որոշման, որը դիմողի ներկայացուցիչներին նաև թույլ է տվել Դատարանին դիմել լեհերենով (34-րդ կանոնի 3-րդ կետ), լսումները տեղի են ունեցել 1999թ. հոկտեմբերի 7-ին՝ Մարդու իրավունքների պալատում կայացած դռնբաց նիստում:

Դատարանի առջև հանդես են եկել՝

(ա) *Կառավարության անունից՝*

պրն Կ. Դրժևիկին
պրն Ա. Կալի Սկին
տկն Բ. Դրժևիկան
տկն Մ. Վ. Սեկ-Վիադերեկը

*Ներկայացուցիչ,
փաստաբան,*

խորհրդակալներ.

(բ) *դիմողի անունից՝*

պրն Պ. Սո Հաջը
պրն Կ. Թորը

*փաստաբան,
խորհրդակալ:*

Դատարանը լսել է պրն Դրժևիկի և պրն Սո Հաջի ելույթները, ինչպես նաև Դատարանի դատավորների հարցերին՝ պրն Դրժևիկի և պրն Թորի պատասխանները:

ՓԱՍՏԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

I. Գործի հանգամանքները

6. Դիմողը՝ ծնված 1946 թ., անաշխատունակ է՝ մեկ աչքից՝ կույր, իսկ մյուսի տեսողությունը լրջորեն վնասված լինելու պատճառով:

7. 1994 թ. մայիսի 5-ի կեսօրին, դիմողը՝ ուղեկցող շան հետ, գնում էր Կրակովի թիվ 30 փոստատուն՝ սուուգելու իր փոստարկղերը: Նրան ուղեկցում էր Վ. Ք.-ն: Դիմողի փոստարկղերը բաց էին և դատարկ: Դիմողը բողոքել է փոստատան ծառայողներին, որոնք էլ հետագայում ոստիկանություն են հրավիրել՝ հայտարարելով, որ դիմողը հարբած է և դրսևորում է հակաիրավական վարքագիծ:

8. Նույն օրը, ժամը 12.20-ին ոստիկանները դիմողին տարել են Կրակովի սթափարան (*Izba Witrze wie*), և դիմողը այնտեղ պահվել է 6 ժամ 30 րոպե: Կենտրոնի աշխատակիցները լրացրել են դիմողի սթափարանում մնալու արձանագրող հարցաթերթիկ:

9. Այդ ձև-հարցաթերթիկը եղել է նախատպված: Այն կրել է 006107/94 համարը և վերնագրված էր «Սթափարանում մնալն արձանագրող քարտ»: Այն լրացված է եղել ձեռագրով: Դիմողի ինքնությանը վերաբերող մանրամասն տվյալներից հետո հարցաթերթիկը բաժանված էր 7 մասի: Առաջին մասում, որը վերնագրված էր «Մուտքի խնդրագիր», նշված էր, որ դիմողը սթափարան է բերվել ժամը 12.45-ին: Ձերբակալության պատճառը մասնակիորեն տպագիր էր, մասնակիորեն՝ ձեռագիր: 1982թ. հոկտեմբերի 26-ի Օրենքի 40-րդ բաժնի 1-ին կետի դիսպոզիցիան տպագիր էր (ստորև՝ 26-րդ կետում, մեջբերում է արված): Ձեռագրով գրված էր՝

«[դիմողը] աղմկոտ վիճաբանություն է սարքել Uroczka Osiedle-ի փոստատանը»:

10. Երկրորդ մասում, որը վերնագրված էր «Բժշկական ստուգում» և ստորագրված էր բժշկի կողմից, գրված էր.

« 1. Հիվանդության պատմություն »

(1) Օգտագործած խմիչքի տեսակը, քանակը, հանգամանքները, հարբածությանը վերաբերող փաստերը. [ձեռագիր] ոգելից խմիչքի ակնհայտ հոտ, հրաժարվել է կատարել հարբածությունը որոշող տեստ.

2. Սթափարան բերված անձի քննություն.

(1) Վարքը՝ հստակ, անգիտակից, քնկոտ, շատախոս, հանգիստ, կռվարար, սակավախոս, զուսպ.

«հստակ» և «շատախոս» բառերն ընդգծված էին ձեռքով:

(2) Տրամադրությունը՝ ուրախ, տխուր, միջակ, գրգռված.

«միջակ» բառն ընդգծված էր ձեռքով:

(3) Քայլքը՝ հաստատուն, անհաստատ, երեքուն.

«անհաստատ» բառն ընդգծված էր ձեռքով:

(4) Խոսքը՝ հստակ, ոչ պարզ, փնթփնթան.

«ոչ պարզ» բառն ընդգծված էր ձեռքով:

(5) Փսիսման հետքեր՝ տեսանելի, անտեսանելի.

«անտեսանելի» բառն ընդգծված էր ձեռքով:

(6) Չարկերակը՝ կանոնավոր, անկանոն, ուժեղ, թույլ.

«կանոնավոր» և «ուժեղ» բառերն ընդգծված էին ձեռքով:

(7) Սիրտը՝ կանոնավոր ռիթմ, անկանոն ռիթմ, հստակ տոներ, անհստակ [տոներ].

«կանոնավոր ռիթմ» և «հստակ տոներ» բառերն ընդգծված էին ձեռքով:

(8) Բիբերը՝ լայնացած, բնականոն, ոչ բնականոն, նեղ, դանդաղ հակազդեցություն, ոչ մի հակազդեցություն.

«բնականոն» բառն ընդգծված էր ձեռքով:

(9) Մաշկը՝ զուլնատ, կարմիր, արյան բնականոն հոսք, կապույտ.

«արյան բնականոն հոսք» բառերն ընդգծված էին ձեռքով:

(10) Թոքերը՝ [անընթեռնելի ձեռագիր].

(11) Որովայնախոռոչի վիճակը [ձեռագիր]՝ որովայն [անընթեռնելի ածական].

(12) Վնասվածքներ [ձեռագիր]՝ չկան.

(13) Այլ տկարություններ [ձեռագիր]՝ տեսողությունը լրջորեն վնասված է.

(14) Քննված անձի վիճակի նկարագրությունը [ձեռագիր]՝ չափավոր հարբածության վիճակ.

[Տպագիր] Քննության արդյունքում ես պարզեցի, որ բերված անձը՝

«չափավոր հարբածության» վիճակում է և պետք է պահվի սթափարանում մինչև սթափվելը: Դիմողը հրաժարվել է հարբածության աստիճանը որոշող տեստից:

[Դիմողի իրերը] նրանից վերցրել են ոստիկանի ներկայությամբ և տեղավորել սթափարանի պահոցում: Այս առումով կարելի է ասել, որ ոստիկանը չի կողոպտել դիմողին: Ոստիկանի միջամտությունը և դիմողի տեղափոխումը սթափարան հիմնավորված էին:

[Մենք] այսպիսով չենք կարող կիսել [դիմողի] այն կարծիքը, որ ոստիկանը կողոպտել է իրեն, և որ դիմողը ձերբակալվել և տեղափոխվել է սթափարան անհիմն կերպով»:

19. 1995թ. փետրվարի 28-ին Կրակով-ռոդմի-սի համայնքի դատախազը դադարեցրել է դիմողի պահանջով սկսված հետաքննությունը: Այնուամենայնիվ, 1995թ. դեկտեմբերի 1-ին Կրակովի շրջանային դատախազը (*Prokurator Wojewodzki*), դիմողի բողոքի հիման վրա, չեղյալ է հայտարարել վերոհիշյալ որոշումը և կարգադրել է անցկացնել լրացուցիչ հետաքննություն:

20. 1996թ. փետրվարի 19-ին Կրակով-Գրզեգորսկի ոստիկանատան ոստիկանը լսել է Վ.Կ.-ի վկայությունը, որը փոստատան՝ 1994թ. մայիսի 5-ի դեպքերի ականատես վկան էր: Վերջինիս՝ գործին վերաբերող ցուցմունքը հետևյալն էր.

«Ես ճանաչում եմ [դիմողին] 1969թ.-ից, բայց մենք մշտական կապի մեջ չենք և հաճախակի չենք հանդիպում: Մոտ մեկ տարի առաջ, օրը [այժմ] ճշգրիտ չեմ հիշում, ես հանդիպեցի [դիմողին] Նովա Յուտայում (Կրակովի թաղամաս): Մենք միասին գնացինք օպտիկա, հետո՝ փոստատուն: Նա ինձ չի ասել, թե ինչու է գնում փոստատուն: Նրա շունը իր հետ էր, և քանի որ շների հետ չէր կարելի մտնել գրասենյակ, ես շան հետ սպասել եմ դրսում [դիմողի խնդրանքով]՝ շնակապով պահելով շանը: [Դիմողը] մտել է շենք: Մի որոշ ժամանակ անց նա վերադարձավ հուզված և ասաց, որ կամ իր փոստարկղերը չեն փակել [փոստատան ծառայողները], կամ էլ ինչ-որ մեկը ջարդել է դրանք: Նա անմիջապես հետ դարձավ և նորից մտավ փոստատուն: Հետաքրքրասիրությունից դրդված՝ ես շան հետ հետևեցի նրան: Անմիջապես դրանից հետո երկու ոստիկան ներս մտան շենք և մոտեցան [դիմողին]: Նա ինձ ասաց, որ ես շանը դուրս տանեմ: Միևնույն ժամանակ ոստիկաններից մեկը մոտեցավ ինձ և ստուգեց իմ վկայականը: Ես դուրս եկա շենքից: Երբ ես կանգնած էի դրսում, տեսա, որ ոստիկանը [դիմողին] դուրս բերեց շենքից, ուղեկցեց նրան դեպի պարեկային մեքենան, և նրանք հեռացան: Իմ կարծիքով, [դիմողը] ամբողջ ընթացքում հանգիստ է կել, բայց ես չգիտեմ, թե ոստիկաններն ինչու են նրան տարել: Ես չեմ տեսել, որ ոստիկաններն ուղեկցելիս հրեն նրան. նրանք բռնել էին [դիմողին] ձեռքերով: Ես չեմ կարող հիշել՝ արդյո՞ք [դիմողը] ոստիկաններին ասել է, որ ինձ մոտ գտնվող շունն իրենն է, թե՛ ոչ...»:

21. 1996թ. փետրվարի 26-ին Կրակով-Գրզեգորսկի ոստիկանությունը դադարեցրել է հետաքննությունը՝ պարզելով, որ ոչ մի հանցանք տեղի չի ունեցել: Որոշման հիմքերը հետևյալն են.

«Այսպիսով, ստացվել են ոստիկանների [1994թ. մայիսի 5-ի դեպքում ներգրավված] վկայությունները: Նրանք հայտարարել են, որ [դիմողին] տարել են [Կրակովի] սթափարան՝ հարբած վիճակում աղմկոտ վիճաբանություն սարքելու պատճառով: Նրանք չեն խփել [դիմողին], այլ պարզապես բռնել են նրան, երբ տարել եւ նստեցրել են պարեկային մեքենան: Նրանք հայտարարել են, որ [դիմողը] իր հետ շուն չունեցրել, եւ որ փոստատան շենքի մոտ կանգնած էր մի մարդ՝ շանը [շնակապից] բռնած, այսինքն՝ Վ. Բ.-ն: Այնուամենայնիվ, ոչ ոք չգիտեր, որ շունը պատկանում էր [դիմողին]... [Կրակովի] սթափարանի բժիշկը հաստատեց, որ [դիմողը] հարբած է եղել...»:

Այս որոշումը 1996թ. փետրվարի 26-ին հաստատել է Կրակով-ռոդմի-սի համայնքային դատախազը:

22. 1996թ. մարտի 5-ին Վ. Բ.-ն, ծանոթանալով վերը նշված որոշման հիմքերին, նոտարի առջև արել է հետևյալ հայտարարությունը.

«Ես՝ Վ. Բ.-ս, ստորև, նոտարի առջև հայտարարում եմ, որ, ծանոթանալով [հետաքննությունը դադարեցնելու մասին որոշմանը], համաձայն չեմ [այնտեղ նշված] այն դեպքերի նկարագրությանը, որոնց ես ականատես եմ եղել:

Երբ ինձնից ցուցնունք էին վերցնում, ես լրիվ ժխտել եմ այն զրպարտությունը, որ [դիմողը] հարբած էր... Մինչև դեպքը ես նրա հետ մեկ ժամ եմ անցկացրել և ես լիովին բացառում եմ այդպիսի հնարավորությունը:

[Դիմողը] փոստատանն աղմկոտ վիճաբանություն չի սարքել. նա բարձրացրել է իր ձայնը պարզապես այն պատճառով, որ իր ձայնը լսելի լինի մեծ թվով հաճախորդների ստեղծած աղմուկի պայմաններում... միաժամանակ մոտ 200 մարդ հերթ էր կանգնել փոստատան սպասասեղանների մոտ: ... Նա բարձրաձայն պահանջում էր, որ իրեն թույլ տան խոսել փոստատան վարիչի հետ, որպեսզի բացատրություն ստանա, թե ինչու եմ իր փոստարկղերը ջարդված: ... Նրա շունը մնացել էր դրսում, որովհետև շենքը լեփ-լեցուն էր, և շունը չէր կարող գտնվել ներսում ... ինչպես պնդում էին ոստիկանները. նրանք [պարզապես] ստում էին: Փոստատան վարիչը չեկավ խոսելու [դիմողի] հետ, փոխարենը հայտնվեցին ոստիկանները և պահանջեցին, որ մենք ցույց տանք մեր՝ անձը հաստատող փաստաթղթերը: Ես տվեցի իմը, [դիմողը] հանգիստ տվեց իրենը: Նրանք ուշադիր ուսումնասիրեցին փաստաթղթերը և նշումներ արեցին իրենց նոթատետրերում: [Դիմողի] փաստաթղթերն ստուգելիս՝ նրանք պետք է տեսնեին, որ նա հաշմանդամ է [այսինքն՝ որ նրա տեսողությունը լրջորեն վնասված է]...: Ինձ վերադարձրին իմ փաստաթղթերը, իսկ [դիմողին] տարան պարեկային մեքենայով: Իր ձերբակալության ընթացքում [դիմողը] իրեն պահել է հանգիստ, նա միայն խնդրել է ոստիկաններին կամ թույլ տալ շանը վերցնել իր հետ, կամ համոզվել, [որ նրան ինչ-որ մեկը կտանի]: Ես դրա ականատեսն եմ եղել: Նրանք չարձագանքեցին նրա խնդրանքին և հեռացան: ...»:

23. 1996թ. ապրիլի 5-ին Կրակով-ռոդմի սի համայնքի դատախազը, ex officio, վերսկսել է 1994թ. մայիսի 5-ի դեպքերի կապակցությամբ հետաքննությունը, բայց 1996թ. մայիսի 23-ին դադարեցրել է՝ պարզելով, որ որևէ հանցանք տեղի չի ունեցել:

II. ԳՈՐԾԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՆԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊՐԱԿՏԻԿԱՆ

Ա. Անսթափ վիճակում գտնվող անձանց ձերբակալությունը՝ 1982թ. հոկտեմբերի 26-ի՝ Սթափություն դաստիարակելու և հարբեցողությանը հակազդելու մասին օրենքի հիման վրա

24. Սթափություն դաստիարակելու և հարբեցողությանը հակազդելու մասին 1982թ. հոկտեմբերի 26-ի օրենքը (այսուհետ՝ «1982թ. հոկտեմբերի 26-ի օրենքը») (*Ustawa o wychowaniu w trze wo ci i przeciwdezia aniu alkoholizmowi*) նախատեսում է միջոցառումներ, որոնք կարող են կիրառվել անձանց երկու կատեգորիայի՝ «հարբեցողների» և «հարբած վիճակում գտնվող անձանց» նկատմամբ: 21-38-րդ բաժինները վերաբերում են «հարբեցողների» կամավոր կամ հարկադիր բուժմանը, իսկ 39-40-րդ բաժինները նախատեսում են միջոցառումներ, որոնք կարող են կիրառվել «հարբած վիճակում գտնվող անձանց» նկատմամբ:

25. Օրենքի 39-րդ բաժնի համաձայն՝ սթափարաններ ստեղծվում և կառավարվում են 50 000 և ավելի բնակչություն ունեցող տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից:

26. Օրենքի 40-րդ բաժինը (տվյալ գործին առնչվող ժամանակահատվածում) նախատեսում է հետևյալը.

«1. Հարբած վիճակում գտնվող անձինք, ովքեր հակաիրավական վարքագիծ են դրսևորում հասարակական կամ աշխատանքի վայրում, վտանգի են ենթարկում իրենց կյանքը կամ առողջությունը, կամ էլ վտանգի են ենթարկում այլ անձանց կյանքը կամ առողջությունը, կարող են տարվել սթափարան կամ որևէ հասարակական առողջապահական հաստատություն, կամ իրենց բնակության վայրը:

2. Սթափարանի բացակայության դեպքում նման անձինք կարող են տարվել [ոստիկանատուն]:

3. [Հարբած] անձինք, ովքեր տարվել են սթափարան կամ [ոստիկանատուն], այնտեղ մնում են այնքան ժամանակ, քանի դեռ դուրս չեն եկել այդ վիճակից, բայց ոչ ավելի, քան 24 ժամ:...

4. Երբ հիմնավորված է [հարբած անձի նկատմամբ] հարկադիր բուժման [հարբեցողության դեմ] վարույթի հարուցումը, [չահագրգիռ մարմինները] [փաստի մասին] անմիջապես զեկուցում են հարբեցողության դեմ պայքարի համապատասխան հանձնաժողովին...»:

27. Օրենքի 40-րդ բաժնի հիման վրա ձերբակալված, այնուհետև սթափարանում պահվող անձն իրավունք չունի ներկայացնել գործ հարուցելու պահանջ՝ վիճարկելով իրեն ազատությունից զրկելու օրինականությունը, քանի որ, ըստ Քրեական դատավարության օրենսգրքի 206-րդ բաժնի միայն հանցանք կատարելու կասկածանքով ձերբակալված անձը կարող է բողոքարկել իրեն ձերբակալելու որոշումը (տես Գերագույն դատարանի 1992թ. փետրվարի 12-ի թիվ I KZP 43/91, 7 դատավորների ընդունած վճիռը, տպագրված՝ OSNKW-ում՝ 1992 թ., թիվ 5-6/32):

28. Հարբած վիճակում գտնվող անձանց սթափարաններ տեղափոխելու, այդպիսի կենտրոնների կազմակերպման, բժշկական օգնության կազմակերպման, սթափարան կամ ոստիկանատուն տեղափոխելու, այնտեղ գտնվելու ծախսերի մասին (չեղյալ հայտարարված՝ Առողջապահության նախարարի 1996թ. հոկտեմբերի 23-ի հրամանագրով) Կառավարման, տեղական տնտեսության և շրջակա միջավայրի պահպանության նախարարի հրամանագրում շարադրված են սթափարանում անձին պահելու մանրամասն կանոնները:

29. Հրամանագրի 9-րդ կետը (տվյալ գործին վերաբերող ժամանակահատվածում) նախատեսում է հետևյալը՝

«1. Սթափարան տեղափոխված անձն անհապաղ ենթարկվում է բժշկական զննության:

2. Բժշկական զննությունից հետո բժիշկը պարզում է՝ արդյո՞ք տվյալ անձը պետք է տեղավորվի սթափարանում..., թե՛ հիվանդանոցում կամ այլ բժշկական հաստատությունում..., կամ չկան արդյո՞ք հարբածության այնպիսի նշաններ, որոնք հիմնավորեն սթափարանում տեղավորելը»:

30. Չկա որևէ դրույթ, որն իշխանություններին պարտադրի՝ ի լրումն այդ ամենի, անցկացնել որևէ զննություն (օրինակ՝ արյան կամ շնչառական տեստ) պարզելու համար տվյալ անձի հարբած լինելը: Հրամանագրի 16-րդ կետում նշված է.

«Հարբածությունն ստուգող տեսող կարող է կատարվել հարբած անձի խնդրանքով...»:

31. Հրամանագրի 21-րդ կետի համաձայն՝ սթափարան տեղափոխված անձը պետք է վճարի մնալու և տեղափոխման ծախսերը՝ հաշվարկված հանրային ուղրտի միջին աշխատավարձի համապատասխանաբար 20 տոկոսի և 4 տոկոսի չափով: Եթե տվյալ անձը չունի բավարար գումար, սթափարանը, 22-րդ կետի համաձայն, իրավունք ունի կալանք դնել նրա գույքի վրա:

Բ. «Հասարակական կարգի խախտում» հասկացությունը

32. Հասարակական կարգի խախտումը (*zak o'cienie porz dku publicznego*), տվյալ գործին վերաբերող ժամանակահատվածում, Վարչական իրավախախտումների օրենսգրքի 51-րդ բաժնով նախատեսված մանր զանցանք է: Այդ բաժինը, ներկայումս կիրառվող խմբագրությամբ, հետևյալն է՝

«1. Ցանկացած անձ, ով գոչյունով կամ աղմկելով, կամ այլ անկարգ վարքագծով խախտում է հասարակական հանգիստը կամ հասարակական կարգը

կամ [քաղաքացիների] գիշերային հանգիստը, կամ նա, ով հասարակական վայրում դրսևորում է հակաիրավական վարքագիծ, դատապարտվում է առավելագույնը 2 ամիս ազատազրկման կամ տուգանքի [100.000 լեհական զլոտիի և] 1.500.000 լեհական զլոտիի սահմաններում...

2. Եթե տվյալ վարքագիծը խուլիգանական բնույթի է կամ տվյալ անձը գտնվում է անսթափ վիճակում, նա դատապարտվում է ազատազրկման [առավելագույնը 3 ամիս] կամ տուգանվում է [100.000 և 5.000.000 լեհական զլոտիի սահմաններում]»:

III. ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 5-ՐԴ ՅՈՂՎԱԾԻ 1-ԻՆ ԿԵՏԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

33. 1949թ. սեպտեմբերի 8-ին Եվրոպայի խորհրդի Խորհրդակցական համագումարը ընդունել է 38-րդ հանձնարարականը: Ապագա 5-րդ հոդվածի նախագծի տեքստն ընդգրկված էր 2-րդ հոդվածում.

«Սույն Կոնվենցիայով, անդամ պետություններն իրենց տարածքում բնակվող բոլոր անձանց համար երաշխավորում են՝

(1) Անձի անձեռնմխելիությունը ըստ Միավորված ազգերի կազմակերպության հռչակագրի 3-րդ, 5-րդ և 8-րդ հոդվածների.

(2) ...

(3) Ազատություն կամայական ձերբակալությունից, կալանքից, արքայից և այլ միջոցառումներից՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Հռչակագրի 9-րդ, 10-րդ, 11-րդ հոդվածներին համապատասխան:

34. 1950թ. փետրվարի 4-ին պրն Սալենը (Շվեդիա) ներկայացրել է 2-րդ հոդվածի 3-րդ կետի հետևյալ փոփոխությունը, ինչպես նախատեսված էր 38-րդ հանձնարարականում:

«2-րդ հոդվածի 3-րդ կետ՝ ավելացնել վերջում,

«Այս կետը չպետք է բացառի այն անհրաժեշտ միջոցառումները ձեռնարկելու իրավունքը, որոնք նպատակ ունեն պայքարելու թափառաշրջիկության ու հարբեցողության դեմ կամ ապահովելու ալիմենտները վճարելու պարտավորությունների կատարումը»:

35. 1950թ. փետրվարի 6-ին պրն Սալենը հետ է վերցրել իր առաջարկությունը՝

«պայմանով, որ Փորձագետների կոմիտեի զեկույցի մեջ ներառված հիմքերի շարադրումը հստակորեն արտահայտի,

«...որ 6-րդ հոդվածի տեքստը [այս առումով, ընդհանուր դրույթ, որը թույլատրում է երաշխավորվող իրավունքների և ազատությունների սահմանափակումը՝ այլոց իրավունքների ու ազատությունների ճանաչումն ու դրանց նկատմամբ հարգանքն ապահովելու և ժողովրդավարական հասարակության մեջ բարոյականության, հասարակական կարգի և անվտանգության պահանջները բավարարելու նպատակով] ընդգրկում է նաև անդամ պետությունների իրավունքը՝ անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել՝ թափառաշրջիկության և հարբեցողության դեմ պայքարելու և ալիմենտները վճարելու պարտավորությունների կատարումն ապահովելու համար»:

36. Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի նախնական տարբերակի հետևյալ մեկնաբանությունն արձանագրում էր,

«Շվեդիայի ներկայացուցիչը հետագայում պահանջեց արձանագրել, որ 6-րդ հոդվածը մասնավորապես ընդգրկում է ստորագրող պետության իրավունքը՝ ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցներ պայքարելու թափառաշրջիկության և հարբեցողության դեմ [l'alcoolisme ֆրանսերեն տեքստում] կամ երաշխավորել ալիմենտները վճարելու պարտավորությունների կատարումը: Կոմիտեն [փորձագետների] վստահ է, որ այս հարցում համաձայնություն կլինի, քանի որ նման սահմանափակումները հիմնավորված են հասարակական կարգի և բարոյականության պահանջներով»:

37. 1950թ. մարտի 6-10-ը Փորձագետների կոմիտեի երկրորդ նիստում քննարկվել է Կոնվենցիայի ներկա 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի երկրորդ օրինակը և վերջնականապես վերախմբագրվել որպես 6-րդ հոդվածի նախագիծ: Ներկայացվել է 6-րդ հոդվածի հետևյալ տարբերակը,

«1. Ոչ ոքի չի կարելի զրկել ազատությունից այլ կերպ, քան հետևյալ դեպքերում և օրենքով սահմանված կարգով՝

(ա) անձին օրինական կարգով ազատությունից զրկելն իրավասու դատարանի կողմից նրան դատապարտելուց հետո,

(բ) անձի օրինական ձերբակալումը և կալանավորումը՝ դատարանի օրինական կարգադրությանը չենթարկվելու համար, կամ օրենքով նախատեսված ցանկացած պարտավորության կատարումն ապահովելու նպատակով,

(գ) անձի օրինական ձերբակալումը կամ կալանավորումը՝ հանցագործություն կատարած լինելու հիմնավոր կասկածի առկայության դեպքում՝ նրան իրավասու իրավապահ մարմնին ներկայացնելու նպատակով, կամ այն դեպքում, երբ դա հիմնավոր կերպով անհրաժեշտ է համարվում նրա կողմից հանցագործության կատարումը կամ այն կատարելուց հետո նրա փախուստը կանխելու համար,

(դ) անչափահասների օրինական մեկուսացումն օրինական կարգադրության հիման վրա՝ դաստիարակչական հսկողության նպատակով,

(ե) անձանց օրինական մեկուսացումը՝ վարակիչ հիվանդությունների տարածումը կանխելու նպատակով, ինչպես նաև հոգեկան հիվանդների, զինեմոլների կամ թմրամոլների, կամ թափառաշրջիկների օրինական մեկուսացումը,

(զ) անձի օրինական ձերբակալումը կամ կալանավորումը՝ նրա անօրինական մուտքը պետություն կանխելու նպատակով, կամ այն անձի օրինական ձերբակալումը կամ կալանավորումը, որի դեմ միջոցներ են ձեռնարկվում՝ նրան արտաքսելու կամ հանձնելու նպատակով»:

38. Այս կետում (ե) ենթակետի ֆրանսերեն տարբերակը հետևյալն է.

« ե) վարակիչ հիվանդություններ տարածելու, հոգեկան հիվանդություն ունենալու, զինեմոլության, թմրամոլության կամ թափառաշրջիկության մեջ կասկածվող անձանց օրինական մեկուսացումը»:

39. Վերջապես, 1950թ. նոյեմբերի 3-ին, Փորձագետների կոմիտեի կողմից Կոնվենցիայի տեքստի վերջին քննարկումից հետո, վերը շարադրված տեքստը փոխարինվել է Կոնվենցիայի ներկա 5-րդ հոդվածի 1-ին կետով. Փորձագետների կոմիտեի կատարած փոփոխությունները բնութագրվել են որպես «ձևական ուղղումներ և թարգմանությունների շտկումներ»: Այս առիթով էր, որ անգլերեն տեքստում "alcoholic" («հարբեցող») բառը (ե) ենթակետում փոխարինվել է "alcoholics" («հարբեցողներ») բառով:

ԳԱՆԳԱՏԻ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ ԴԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՒՄ

40. Պրն Վիտոլդ Լիտուան Յանձնաժողով է դիմել 1994թ. օգոստոսի 6-ին: Նա հայտարարել է, որ 1994թ. մայիսի 5-ին Կրակովի սթափարանում իրեն պահելն անօրինական էր և կամայական, և այդ իսկ պատճառով տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի խախտում: Այնուհետև նա պնդել է, որ նույն օրը ոստիկանները հարձակվել են իր վրա և ծեծել՝ ձերբակալության փորձ կատարելիս, և հետագայում սթափարանի աշխատակազմն իր հետ վարվել է ստորացուցիչ ձևով, ինչը հանդիսանում է Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածին հակասող վերաբերմունք: Եվ, վերջապես, Կոնվենցիայի թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի հիման վրա դիմողը պնդել է, որ ձերբակալվելու և այնուհետև սթափարան բերվելու արդյունքում ինքը կորցրել է իր անձնական իրերը և ուղեկից շանը:

41. 1997թ. սեպտեմբերի 25-ին Յանձնաժողովը գանգատը (թիվ 26623/95) ընդունելի է հայտարարել այն մասով, որով այն վերաբերում էր դիմողին՝ Կրակովի սթափարանում պահելու օրինականությանը: Գանգատը մնացած մասով անընդունելի է հայտարարվել: 1998թ. իր զեկույցում (Կոնվենցիայի նախկին 31-րդ հոդված) Յանձնաժողովը կարծիք է հայտնել, որ Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի խախտում տեղի չի ունեցել (21 ծայնով՝ ընդդեմ 5-ի):

ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԽՆԴՐԱՆՔՆԵՐԸ

42. Դիմողը և՛ իր գրավոր բացատրություններում, և՛ 1999թ. հոկտեմբերի 7-ի լսումների ժամանակ, Դատարանին խնդրել է հաստատել, որ իրեն անօրինական կերպով զրկել են ազատությունից, և որ պատասխանող պետությունը խախտել է Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետը: Նա նաև խնդրել է իրեն տրամադրել արդարացի բավարարում՝ ըստ 41-րդ հոդվածի:

43. Կառավարությունն իր կողմից Դատարանին խնդրել է պաշտպանել Յանձնաժողովի այն կարծիքը, որ դիմողին ազատությունից զրկելը տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետի շրջանակներում, և հաստատել, որ 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի խախտում տեղի չի ունեցել:

ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

I. ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 5-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ 1-ԻՆ ԿԵՏԻ ՎԻՃԱՐԿՎՈՂ ԽԱԽՏՈՒՄԸ

44. Դիմողը հայտարարել է, որ ինքը պահվել է Կրակովի սթափարանում անօրինական կարգով և կամայականորեն: Նա պնդում է, որ իրեն այնտեղ պահելը չի գտնվում Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի (ա)-(զ) ենթակետերում թվարկվող՝ անձնական ազատության նորմի բացառությունների շրջանակներում: Սթափարանում դիմողին պահելը համապատասխան օրինական հիմքեր չի ունեցել նաև Լեհաստանի իրավունքում՝ ելնելով գործի հանգամանքներից: Նա պնդել է, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի խախտում, որը նախատեսում է.

«Յուրաքանչյուր ոք ունի ազատության և անձնական անձեռնմխելիության իրավունք: Ոչ ոքի չի կարելի ազատությունից զրկել այլ կերպ, քան հետևյալ դեպքերում և օրենքով սահմանված կարգով՝

(ա) անձին օրինական կերպով կալանավորելը իրավասու դատարանի կողմից նրան դատապարտելուց հետո,

(բ) անձի օրինական ձերբակալումը կամ կալանավորումը դատարանի օրինական կարգադրությանը չենթարկվելու համար կամ օրենքով նախատեսված ցանկացած պարտավորության կատարումն ապահովելու նպատակով,

(գ) անձի օրինական ձերբակալումը կամ կալանավորումը հանցագործություն կատարած լինելու հիմնավոր կասկածի առկայության դեպքում՝ նրան իրավասու

օրինական մարմնին ներկայացնելու նպատակով, կամ այն դեպքում, երբ դա հիմնավոր կերպով անհրաժեշտ է համարվում նրա կողմից հանցագործության կատարումը կամ այն կատարելուց հետո նրա փախուստը կանխելու համար,

(դ) անչափահասների մեկուսացումը օրինական կարգադրության հիման վրա դաստիարակչական հսկողության նպատակով, կամ նրա օրինական կալանավորումը՝ նրան իրավասու իրավական մարմնին ներկայացնելու նպատակով,

(ե) անձանց օրինական մեկուսացումը՝ վարակիչ հիվանդությունների տարածումը կանխելու նպատակով, ինչպես նաև հոգեկան հիվանդների, հարբեցողների կամ թմրամոլների, կամ թափառաշրջիկների օրինական մեկուսացումը,

(զ) անձի օրինական ձերբակալումը կամ կալանավորումը՝ նրա անօրինական մուտքը պետություն կանխելու նպատակով, կամ այն անձի օրինական ձերբակալումը կամ կալանավորումը, որի դեմ միջոցներ են ձեռնարկվում նրան արտաքսելու կամ հանձնելու նպատակով»:

45. Կառավարությունը վիճարկել է սա: Կառավարությունը միացել է Յանձնաժողովի զեկույցուն արտահայտված կարծիքին և պնդել է, որ դիմողի մեկուսացումը տեղի է ունեցել Լեհաստանի օրենքների համաձայն և համապատասխանում է Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետի պահանջներին՝ դրույթ, որը թույլ է տալիս «հարբեցողների օրինական մեկուսացումը»:

Ա. Արդյո՞ք դիմողը «զրկվել էր ազատությունից»

46. Ինչպես պարզել էր Յանձնաժողովը, և ինչը կողմերը չէին վիճարկել Յանձնաժողովի առջև, Դատարանը գտնում է, որ դիմողին Կրակովի սթափարանում պահելը կարելի է համարել «զրկում ազատությունից»՝ Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի իմաստով:

Բ. Արդյո՞ք ազատությունից զրկելը հիմնավորված էր 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի (ա)-(զ) ենթակետերից որևէ մեկով

1. Գործի շրջանակները

47. Դիմողը գտնում էր, որ իր մեկուսացումը չի համապատասխանում 5-րդ հոդվածի 1-ին կետում թվարկված՝ ազատությունից զրկելու թույլատրելի հիմքերից ոչ մեկին:

48. Կառավարությունը պնդում է, որ, ինչպես գտել է Յանձնաժողովը, դիմողի մեկուսացումը հիմնավորված է 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետով, որը սահմանում է «հարբեցողների ... օրինական մեկուսացում»:

49. Դատարանը նշում է, որ Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետը պարունակում է ազատությունից զրկելու թույլատրելի հիմքերի սպառիչ ցանկը: Յետևաբար, ազատությունից զրկելը չի կարող լինել օրինական, քանի դեռ այն չի հիմնավորված 5-րդ հոդվածի (ա)-(զ) ենթակետերից որևէ մեկով: Այնուամենայնիվ, որևէ հիմքի կիրառելիությունն անհրաժեշտորեն չի բացառում մյուսի կիրառելիությունը. ազատությունից զրկելը, կախված հանգամանքներից, կարող է հիմնավորված լինել մեկ կամ ավելի ենթակետերով (տե՛ս, այլ աղբյուրների թվում, Երկալոն ընդդեմ

Նիդեռլանդների 1998թ. սեպտեմբերի 2-ի վճիռը, *ժողովածուներ*, 1998- VI, էջ 2477, կետ 50):

50. Դատարանը նշում է, որ բացի (ե) ենթակետից Կառավարությունը չի վկայակոչում որևէ այլ հիմք՝ դիմողի մեկուսացումը հիմնավորելու համար: Ուստի, ընդհանուր հիմք է, որ խնդրո առարկա ազատությունից զրկելը տեղի չի ունեցել հոդված 5-ի (ա), (բ), (գ), (դ) և (զ) ենթակետերի հիման վրա: Դատարանը ոչ մի պատճառ չի տեսնում այլ կերպ մտածելու համար: Հետևաբար, պետք է պարզել, արդյո՞ք, դիմողին ազատությունից զրկելը հիմնավորված էր (ե) ենթակետով, այսինքն՝ այն կարո՞ղ է արդյոք համարվել «հարբեցողների՝ ... օրինական կարգով ազատությունից զրկում»՝ այդ դրույթի իմաստով:

2. 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետի կիրառելիությունը ներկա գործի նկատմամբ

51. Երկու կողմերն էլ գտնում են, որ որոշելու համար՝ արդյո՞ք 5-րդ հոդվածի (ե) ենթակետը կիրառելի է այս գործի նկատմամբ, թե՛ ոչ, էական է պարզել, թե ինչ իմաստ պետք է տալ «հարբեցողներ» (Կոնվենցիայի ֆրանսերեն տեքստում "*d'un alcoolique*") բառին:

52. Դիմողը պնդում է, որ բժշկական տեսանկյունից երբևէ հնարավոր չի լինի ասել, որ հարբած վիճակում գտնվելու եզակի դեպքը հավասարազոր է «հարբեցողությանը»: Այս իսկ պատճառով նա պնդում է, որ «հարբած անձինք» չեն կարող նույնացվել «հարբեցողների» հետ, քանի որ վերջին հասկացությունը՝ և՛ գիտական, և՛ առօրյա օգտագործմամբ, նշանակում է ոգելից խմիչք չարաշահող, դրա հարդեպ հակում ունեցող և ոչ թե ժամանակավորապես դրա ազդեցության տակ գտնվող անձ:

53. Դիմողը պնդել է նաև, որ Կոնվենցիայի հասկացություններին պետք է տալ նեղ մեկնաբանություն, հատկապես նրանց, որոնք վերաբերում են անձնական ազատության նորմի բացառություններին: Այդ համատեքստում դիմողը նշել է, որ «հարբեցողներ» հասկացության որևէ այլ մեկնաբանություն չի կարող համատեղելի լինել 5-րդ հոդվածի առարկայի և այդ բառի սովորական իմաստի հետ:

54. Կառավարությունը համաձայնել է Հանձնաժողովի կողմից տրված՝ «հարբեցողներ» հասկացության մեկնաբանությանը: Մասնավորապես, Կառավարությունն ընդունել է, որ այս հասկացության տակ պետք է հասկանալ ոչ միայն այն անձանց, ովքեր ունեն ոգելից խմիչքների հանդեպ հակման որոշակի հոգեկան վիճակ, այլ նաև նրանց, ովքեր ժամանակավորապես անսթափ վիճակում են: Կառավարությունը, այնուամենայնիվ, վիճելի է համարել Հանձնաժողովի զեկույցում հասկացության մեկնաբանման եղանակը:

55. Այսպիսով, Կառավարությունը վճռականորեն առարկել է Հանձնաժողովի տեսակետին: Ըստ այդ տեսակետի, որը հիմնված էր Պայմանագրերի իրավունքի մասին Վիեննայի 1969թ. մայիսի 23-ի կոնվենցիայի («Վիեննայի կոնվենցիա») վրա, «հարբեցողներ» հասկացությունը, ինչպես նաև 5-րդ հոդվածում նշված մյուս հասկացությունները պետք է մեկնաբանվեն իրենց սովորական իմաստին համապատասխան: Կառավարությունը կարծում է, որ, ինչպես նշված է Վիեննայի կոնվենցիայի 31-րդ հոդվածի 4-րդ կետում, խնդրո առարկա հասկացությանը պետք է տալ «հատուկ իմաստ»: Ըստ Կառավարության՝ պայմանավորվող պետությունները մտադիր են «հարբեցողներ» հասկացությանը տալ լայն, դրանով իսկ՝ հատուկ իմաստ: Սա արձանագրված է Կոնվենցիայի նախապատրաստական աշխատանքում, որը ցույց է տալիս, որ 5-րդ հոդվածում, *ratio legis*, «հարբեցողների ... օրինական մեկուսացումը» նպատակ ուներ «ներառել պայմանագրի մեջ մտած պետությունների իրավունքը՝ անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել պայքարելու ... հարբեցողության դեմ»:

56. Կառավարությունը նշել է նաև, որ եթե «հարբեցողներ» հասկացությանը տրվի ճշգրիտ, առօրեական կամ սովորական իմաստ, ապա 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետի

մեկնաբանությունը կունենա անհեթեթ կամ անհիմաստ արդյունք, որովհետև այդ անձանց մեկուսացումը պետք է հիմնվի բացառապես ոստիկանության նախապես գիտենալու վրա, որ տվյալ անձը բժշկական քննությամբ ճանաչված է որպես հարբեցող: Ավելին, ճշգրիտ մեկնաբանությունը նմանապես կհանգեցնի անհեթեթ կամ անհիմաստ արդյունքի այն դեպքերում, երբ հարբեցողին մեկուսացնեն իր «սթափ օրերի» ընթացքում, օրինակ՝ բուժական կուրս ընդունելիս: Հետևաբար, այսպիսի սթափ անձը, որը չնայած ախտորոշված է որպես հարբեցող, չի կարող օրինական կերպով մեկուսացնել «հարբեցողների» թվին դասվելու պատճառով:

57. Դատարանը հաստատում է, որ Կոնվենցիայում «հարբեցողներ» հասկացության իմաստը պարզաբանելիս, Դատարանը պետք է առաջնորդվի Պայմանագրերի իրավունքի մասին Վիեննայի 1969թ. մայիսի 23-ի կոնվենցիայի 31-33-րդ հոդվածներով, ինչպես դա արվել է այլ գործերի կապակցությամբ, երբ անհրաժեշտ է եղել մեկնաբանել Կոնվենցիան (տե՛ս, օրինակ, Ջոնսոնը և այլոք ընդդեմ Իռլանդիայի 1986թ. դեկտեմբերի 18-ի վճիռը, Շարքեր Ա, թիվ 112, էջ 24 կետ 51 et seq. և Լիթգոուն ընդդեմ Միացյալ Թագավորության 1986թ. հուլիսի 8-ի վճիռը, Շարքեր Ա, A թիվ 102, էջ 48 կետ 114 *in fine* և էջ 49 կետ 117):

58. Այդ առումով Դատարանը կրկնել է, որ այն ձևով, ինչպես ներկայացված է Վիեննայի կոնվենցիայի 31-րդ հոդվածում սահմանված՝ մեկնաբանության ընդհանուր կանոնում, պայմանագրի հասկացությունների ճշգրիտ իմաստի բացահայտման և հաստատման գործընթացը մի ամբողջություն է, մեկ միասնական ընթացք: Այս ընդհանուր կանոնը, սերտորեն միակցված, միևնույն հիմքի վրա է դնում այդ հոդվածի չորս կետերում թվարկված տարբեր տարրերը (տես Գուլդերն ընդդեմ Միացյալ Թագավորության 1975թ. փետրվարի 21-ի վճիռը, Շարքեր Ա թիվ 18, էջ 14, կետեր 29-30):

59. Վիեննայի կոնվենցիայի 31-րդ հոդվածում թվարկված այդ տարրերի հաջորդականությունը, այնուամենայնիվ, պայմանավորում է այն կարգը, որով պետք է ընթանա պայմանագրի մեկնաբանության ընթացքը: Այդ գործընթացը պետք է սկսվի պայմանագրի հասկացությունների սովորական իմաստի հաստատմամբ՝ պայմանագրի համատեքստում և դրա խնդիրների ու նպատակների լույսի ներքո, ինչպես նշված է 31-րդ հոդվածի 1-ին կետում: Սա, մասնավորապես, վերաբերում է այն կետերին, որոնք, ինչպես Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետը, առնչվում են ընդհանուր կանոնի բացառություններին և այդ իսկ պատճառով չեն կարող ստանալ լայն մեկնաբանություն (տե՛ս Դե Վալլըր, Օհմսը և Վերսուփն ընդդեմ Բելգիայի 1971թ. հունիսի 18-ի վճիռը, Շարքեր Ա, թիվ 12, էջ 37, կետ 68, և Վինթերուերփն ընդդեմ Նիդեռլանդների 1979թ. հոկտեմբերի 24-ի վճիռը, Շարքեր Ա, թիվ 33, էջ 16, կետ 37):

60. Դատարանը նկատում է, որ «հարբեցողներ» բառն իր սովորական օգտագործմամբ մատնանշում է այն անձանց, ովքեր ոգելից խմիչքների հանդեպ հակում ունեն: Մյուս կողմից, Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետում այս հասկացությունն այնպիսի համատեքստում է, որը ներառում է հիշատակում մի քանի այլ կատեգորիայի անձանց մասին, այն է՝ վարակիչ հիվանդություններ տարածողները, հոգեկան խանգարումներ ունեցողները, թմրամոլները և թափառաշրջիկները: Այս բոլոր անձանց միջև կապն այն է, որ նրանք բոլորն էլ կարող են ազատությունից զրկվել՝ կամ հարկադիր բուժում ստանալու համար, կամ սոցիալական քաղաքականությամբ թելադրված նկատառումներով, կամ էլ՝ և՛ բժշկական, և՛ սոցիալական հիմքերով: Այդ իսկ պատճառով այս համատեքստում օրինական է եզրակացնել, որ գերակշռող պատճառը, ըստ որի Կոնվենցիան թույլատրում է ազատությունից զրկել 5-րդ հոդվածի 1 (ե) կետում նշված անձանց, ոչ միայն այն է, որ նրանք վտանգավոր են հասարակական անվտանգության համար, այլ նաև այն, որ նրանց իսկ շահերից ելնելով՝ կարող է անհրաժեշտ լինել նրանց ազատությունից զրկելը (տե՛ս Գուլարդին ընդդեմ Իտալիայի 1980թ. նոյեմբերի 6-ի վճիռը, Շարքեր Ա, թիվ 39, էջ 37, կետ 98 *in fine*):

61. Այս *ratio legis*-ը ցույց է տալիս, թե ինչպես պետք է հասկանալ «հարբեցողներ» հասկացությունը՝ Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետի առարկայի և նպատակի լույսի ներքո: Այն ցույց է տալիս, որ այդ դրույթի առարկան և նպատակը չեն կարող մեկնաբանվել միայն որպես «հարբեցողներին»՝ «հարբեցողության» կլինիկական վիճակում գտնվող անձանց ազատությունից զրկելու թույլտվություն՝ սահմանափակ իմաստով: Դատարանը կարծում է, որ Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի հիման վրա, ոչ թե բժշկական տեսակետից որպես «հարբեցող» չախտորոշված անձինք, այլ նրանք, ում վարքն ու վարմունքը ոգելից խմիչքների ազդեցությամբ վտանգ է առաջացնում հասարակական կարգի կամ իրենց իսկ համար, կարող են հսկողության տակ պահվել՝ ի պաշտպանություն հասարակական կամ իրենց իսկ շահերի, ինչպիսիք են, օրինակ, նրանց առողջությունը կամ անձնական անվտանգությունը:

62. Սա չի նշանակում, որ Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետը կարելի է մեկնաբանել որպես ազատությունից զրկելու թույլտվություն՝ զուտ այն պատճառով, որ անձը ոգելից խմիչք է օգտագործել: Այնուամենայնիվ, Դատարանը գտնում է, որ 5-րդ հոդվածի տեքստում ոչինչ չի ենթադրում, որ այս դրույթը պետությանը խոչընդոտում է այդ միջոցը կիրառել ոգելից խմիչքը չարաշահող անձի դեմ՝ տվյալ անձի և հասարակության համար ոգելից խմիչքի պատճառած վնասը կանխելու կամ խմելուց հետո վտանգավոր վարքագիծը կանխելու նպատակով: Այստեղ Դատարանը նկատում է, որ կասկած չի կարող լինել, որ ոգելից խմիչքների չարաշահումը վտանգավոր է և՛ օգտագործողի, և՛ այլոց համար՝ անկախ նրանից, թե օգտագործողը ոգելից խմիչքների հանդեպ հակում ունեցե՞լ է, թե՛ ոչ:

63. Այնուհետև Դատարանը գտնում է, որ «հարբեցողներ» հասկացության այս իմաստը հաստատված է Կոնվենցիայի նախապատրաստական աշխատանքով (տե՛ս վերը՝ կետեր 33-ից 39): Այդ կապակցությամբ, Դատարանը նկատում է, որ Կոնվենցիայի նախնական տարբերակի մեկնաբանության մեջ նշված է, որ համապատասխան հոդվածն ընդգրկում է Կոնվենցիան ստորագրած պետության իրավունքը՝ ձեռնարկելու միջոցներ՝ թափառաշրջիկության և «հարբեցողության» (ֆրանսերեն՝ *"l'alcoolisme"*) դեմ պայքարելու համար: Այնուհետև արձանագրված է, որ Փորձագետների կոմիտեն վստահ է, որ համաձայնության կգան, «քանի որ այսպիսի սահմանափակումներն արդարացված են հասարակական կարգի և բարոյականության պահանջներով»:

64. Ուստի Դատարանը եզրակացնում է, որ դիմողին ազատությունից զրկելը տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետի շրջանակներում:

Գ. Արդյո՞ք ազատությունից զրկելն «օրինական» էր և ոչ կամայական

65. Դիմողը նախ և առաջ պնդել է, որ ոստիկանությունը ոչ մի պատճառ չի ունեցել իրեն ձերբակալելու համար, որովհետև նա հարբած չի եղել և իրեն հանգիստ է պահել ձերբակալությունից առաջ, դրա ընթացքում և դրանից հետո: Դիմողը, ինչպես որ ներկայացրել էր Հանձնաժողովում, վկայակոչել է Վ.Բ.-ի՝ 1996թ. մարտի 5-ին նոտարի առջև արված հայտարարությունները (տե՛ս վերը՝ կետեր 20 և 22):

66. Դիմողը այնուհետև հայտարարել է, որ Կրակովի սթափարան հասնելուն պես նրան շատ մակերեսորեն քննել է բժիշկը, որը չի լսել իր բողոքները ոստիկանի վարքի մասին: Ոչ մի համապատասխան բժշկական տեստ չի իրականացվել՝ պարզելու համար, թե արդյո՞ք նա իրոք հարբած է, թե՛ ոչ: Հետո, ոչ մի հնարավորություն չունենալով բացատրել իր ձերբակալման հետ կապված հանգամանքները, նա ստիպված է եղել հանվել և իր հագուստը հանձնել սթափարանի պահոց:

67. Դիմողը նաև պնդել է, որ իրեն ազատությունից զրկելը հիմնավորված չէ ներպետական օրենսդրությամբ: Մասնավորապես, նա չի մեկուսացվել հասարակական կարգը խախտելու, հանցանք կատարելու կասկածանքով, ոչ էլ անհանգստություն է պատճառել հասարակական վայրում կամ վտանգել իր կամ

այլոց կյանքը կամ առողջությունը՝ 1982թ. հոկտեմբերի 26-ի Օրենքի 40-րդ բաժնի հիմաստով:

68. Դիմողը համաձայնել է, որ, ընդհանուր առմամբ, կարող են լինել դեպքեր, երբ անսթափ վիճակում գտնվող անձը վտանգ ներկայացնի իր կամ հասարակության համար, բայց իր պարագայում ոչ մի նմանատիպ հանգամանք չի եղել: Այդ կապակցությամբ, դիմողը վկայակոչել է Վինթրուերփին ընդդեմ Նիդեռլանդների վճիռը՝ նշելով, որ Դատարանի կողմից առաջ քաշված սկզբունքները՝ «հոգեկան խանգարում ունեցող անձանց» մեկուսացնելու կապակցությամբ, անձինք, որոնք 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետում թվարկված են «հարբեցողների» հետ մեկտեղ, պետք է անալոգիայով կիրառվեն «հարբեցողների» նկատմամբ: Այդ սկզբունքների համաձայն՝ մինչև անձի օրինական մեկուսացումը՝ որպես «հոգեկան խանգարում» ունեցողի՝ 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետի նպատակների համար, պետք է բժշկական ստույգ օբյեկտիվ հետազոտությամբ հաստատվի այդ անձի հոգեկան խանգարման այն տեսակը կամ աստիճանը, որը կարող է հիմք հանդիսանալ հարկադիր մեկուսացման համար, և այդ խանգարումը պետք է շարունակվի մեկուսացված լինելու ընթացքում: Դիմողը պնդում էր, որ իր դեպքում ոչ մի պատճառ չկար իրեն «հարբեցող» կամ նույնիսկ «հարբած» համարելու համար: Նա ոչ միայն սթափ էր տվյալ ժամանակ, այլ նույնիսկ երբևէ չի եղել որևէ բժշկական ապացույց, հատկապես համապատասխան տեստերի ձևով, որ նա ոգելից խմիչքներ է չարաշահել:

69. Դիմողը այնուհետև վիճարկել է այն ապացույցների վստահելիությունը, որոնց հիման վրա ներպետական դատարանները գտել են, որ նա տվյալ ժամանակ եղել է անսթափ վիճակում: Ժխտելով, որ ինքը հրաժարվել է սթափությունը որոշող տեստի ենթարկվելուց, դիմողը նշել է, որ սթափարանի բժիշկը ոչ միայն չի անցկացրել նման տեստ, այլ նույնիսկ չի չափել իր արյան ճնշումը: Մի խոսքով, դիմողը կարծում է, որ իշխանություններն իրեն մեկուսացրել են և՛ կամայականորեն, և՛ ի խախտումն ներպետական օրենսդրության:

70. Կառավարությունը պնդել է, որ դիմողը մեկուսացվել է հասարակական վայրում անկարգություն անելու պատճառով: Ե՛լ նրա արարքը, և՛ վարքը պատճառ են հանդիսացել նրան սթափարանում պահելու համար՝ 1982թ. հոկտեմբերի 26-ի Օրենքի 40-րդ բաժնի հիման վրա:

71. Կառավարությունը շեշտել է, որ ոչ մի կասկած չի կարող լինել այն փաստի վերաբերյալ, որ դիմողը տվյալ ժամանակ գտնվել է հարբած վիճակում, քանի որ դա պարզել է բժիշկը՝ անսթափ վիճակի որոշակի դրսևորումների հիման վրա: Կառավարությունը նշել է, որ ինչպես արձանագրվել է դիմողի՝ սթափարանում գտնվելն արձանագրող փաստաթղթում, դիմողը մերժել է կատարել սթափությունը որոշող տեստը, որը կհաստատեր նրա արյան մեջ եղած ալկոհոլի ճշգրիտ խտությունը: Կառավարությունը պնդել է, որ ներպետական իշխանությունների կողմից, դիմողին Կրակովի սթափարան տանելիս և սթափվելու համար անհրաժեշտ ժամկետով այնտեղ պահելիս, որևէ կամայականություն չի դրսևորվել:

72. Դատարանը կրկնում է, որ Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի համաձայն ազատությունից զրկելը պետք է լինի «օրինական», որը ներառում է դրա՝ «օրենքով սահմանված կարգի համաձայն» կատարելու պահանջը: Այս առումով, Կոնվենցիան հղում է կատարում ներպետական օրենսդրությանը և սահմանում ներպետական նյութական և դատավարական նորմերին ենթարկվելու պարտականություն:

73. Այն նաև պահանջում է, որ անձին ազատությունից զրկելու ցանկացած միջոց համատեղելի լինի 5-րդ հոդվածի նպատակին, այն է՝ անձին պաշտպանի կամայականությունից (տես Կ.-Ֆ.-ն ընդդեմ Պերմանիայի, 1997թ. նոյեմբերի 27-ի վճիռը, *ժողովածուներ* 1997-VII, էջ 2674, կետ 63):

74. Դատարանը նշում է, որ ներկա գործում վիճարկելի չէ այն փաստը, որ ոստիկանությունը, ձերբակալելով և տանելով դիմողին սթափարան, գործել է 1982թ. հոկտեմբերի 26-ի Օրենքի 40-րդ բաժնով նախատեսված կարգին համապատասխան:

Ուստի Դատարանը գտնում է, որ դիմողի մեկուսացումն ըստ Լեհաստանի իրավունքի օրինական հիմքեր է ունեցել:

75. Դատարանը նաև նշում է, որ 1982թ. հոկտեմբերի 26-ի Օրենքի 40-րդ բաժնում սահմանված միջոցների կիրառման էական օրենսդրական պայմաններն այն են, որ, նախ և առաջ, տվյալ անձը լինի անսթափ վիճակում, և, երկրորդ, որ կամ նրա վարքը լինի հակահրավական, կամ նա լինի այնպիսի վիճակում, որ վտանգ ներկայացնի իր կամ այլոց կյանքի կամ առողջության համար (տե՛ս կետ 26):

76. Դատարանի խնդիրը չէ վերանայել՝ արդյո՞ք ներպետական իշխանությունները Լեհաստանի օրենքների համաձայն ճիշտ որոշումներ են ընդունել: Նրա խնդիրն է պարզել՝ արդյո՞ք դիմողի մեկուսացումը որպես «հարբեցողի», «օրինական մեկուսացում էր»՝ Կոնվենցիայի բուն իմաստի սահմաններում, ինչպես Դատարանը պարզաբանել էր վերը՝ 57- 63 կետերում:

77. Այս առումով Դատարանը լուրջ կասկածներ ունի, թե արդյո՞ք կարելի է ասել, որ դիմողի վարքը՝ ոգելից խմիչքի ազդեցությամբ, եղել է այնպիսին, որ նա վտանգ է ներկայացրել հասարակության կամ իր համար, կամ վտանգված է եղել նրա առողջությունը, բարեկեցիկ վիճակը կամ անձնական անվտանգությունը: Դատարանի կասկածները հավաստվում են մեկուսացման բավականին աննշան փաստական հիմքերով և այն փաստով, որ դիմողը գրեթե կույր է:

78. Դատարանը կրկնում է, որ 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետի իմաստով մեկուսացման «օրինականության» անհրաժեշտ տարր է կամայականության բացակայությունը: Անձի մեկուսացումն այնպիսի լուրջ միջոցառում է, որ այն արդարացված է միայն այն դեպքում, երբ այլ, պակաս խիստ միջոցառումներն անբավարար են համարվել անհատի կամ հասարակական շահը պաշտպանելու համար, որը կարող է պահանջել տվյալ անձի մեկուսացում: Սա նշանակում է, որ բավարար չէ, որ ազատությունից զրկելը կատարվում է ներպետական իրավունքի համաձայն. այն նաև պետք է անհրաժեշտ լինի տվյալ հանգամանքներում:

79. Այնուամենայնիվ, դիմողի դեպքում հաշվի չի առնվել այն փաստը, որ 1982թ. հոկտեմբերի 26-ի Օրենքի 40-րդ բաժնը նախատեսել է մի քանի տարբեր միջոցներ, որոնք կարելի է կիրառել անսթափ վիճակում գտնվող անձանց նկատմամբ, որոնց թվում սթափարանում պահելն ամենածայրահեղն է: Իսկապես, այդ բաժնի համաձայն, անսթափ վիճակում գտնվող անձը պարտադիր չէ, որ զրկվի ազատությունից, քանի որ նրան ուստիկանությունը կարող է նույն հաջողությամբ տեղափոխել որևէ հասարակական առողջապահական հաստատություն կամ նրա բնակության վայրը (տե՛ս կետ 26):

80. Ներկա գործում այս հանգամանքները հաշվի չառնելը, չնայած հստակորեն նախատեսված է ներպետական իրավունքով, վերջնականապես համոզել է Դատարանին, որ դիմողի մեկուսացումը չի կարող համարվել «օրինական»՝ 5-րդ հոդվածի 1(ե) կետի համաձայն: Այսպիսով, տեղի է ունեցել այդ կետի խախտում:

II. ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 41-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ

81. Կոնվենցիայի 41-րդ հոդվածը նախատեսում է.

«Եթե Դատարանը գտնում է, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի կամ դրան կից արձանագրությունների խախտում, իսկ համապատասխան Բարձր պայմանավորվող կողմի ներպետական իրավունքն ընձեռում է միայն մասնակի հատուցման հնարավորություն, ապա Դատարանը, անհրաժեշտության դեպքում, տուժած կողմին արդարացի բավարարում է տրամադրում»:

Ա. Վճարը

82. Դիմողը պնդել է, որ կրել է նյութական վնաս՝ 1900 լեհական զլոտիի (PLN) չափով, որը համապատասխանում է իր այն իրերի արժեքին, որ իրենից վերցրել են Կրակովի սթափարանի աշխատակիցները և պահել սթափարանի պահոցում: Նա նաև պահանջել է 600.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումար՝ ի հատուցում իր մեկուսացման պատճառով ստացած բարոյական վնասի և անհանգստության:

83. Կառավարությունը գտնում էր, որ պահանջված գումարի չափը չափազանցված է: Կառավարությունը խնդրել է Դատարանին՝ որոշել, որ իրավունքի խախտման փաստի հաստատումն արդեն հանդիսանում է համապատասխան և արդարացի բավարարում: Որպես այլընտրանք՝ Կառավարությունը Դատարանին առաջարկել է արդարացի բավարարման չափը գնահատել՝ հիմք ընդունելով նմանատիպ այլ գործերով դատական նախադեպը և նկատի ունենալով պետության տնտեսական վիճակը:

84. Դատարանը նյութական վնասի կապակցությամբ պահանջի առնչությամբ նկատել է, որ դիմողն իր իրերը հետ չի պահանջել ներպետական իշխանություններից: Հետևապես, Դատարանը մերժում է այդ պահանջը:

85. Այնուամենայնիվ, Դատարանը գտնում է, որ դիմողը իրոք կրել է ոչ նյութական վնաս, որը իրավունքի խախտման փաստի հաստատմամբ բավարար կերպով չի փոխհատուցվել: Արդարացիորեն գնահատելով՝ Դատարանը այս կապակցությամբ դիմողին տրամադրում է 8. 000 PLN:

Բ. Դատական ծախսեր և վճարումներ

86. Դիմողը նաև պահանջել է 23. 530 ԱՄՆ դոլար՝ իրավաբանական ծախսերի դիմաց, որոնք ինքը կրել է Դատարանին և Հանձնաժողովին դիմելու առնչությամբ:

87. Կառավարությունը նկատել է, որ պահանջվող գումարը չափազանցված է՝ Լեհաստանում սովորաբար գանձվող վճարումների համեմատությամբ, և Դատարանին խնդրել է այն ամբողջությամբ չընդունել:

88. Դատարանը նկատել է, որ համաձայն իր նախադեպային իրավունքում սահմանած չափանիշների՝ պետք է հստակեցնել, արդյո՞ք պահանջվող գումարը փաստացի և անհրաժեշտաբար ծախսվել է և ընդունելի է (տե՛ս այլ աղբյուրների թվում, Օգթուրկն ընդդեմ Թուրքիայի 1999թ. սեպտեմբերի 28-ի վճիռը. *ժողովածուներ*, 1999-..., էջ ..., կետ 83): Նշված չափանիշը կիրառելով ներկա գործի առնչությամբ և գումարի չափը որոշելով անաչառ հիմքերով՝ Դատարանը ողջամիտ է համարել դիմողին տրամադրել 15 000 PLN՝ կրած ծախսերի և վճարումների դիմաց՝ ցանկացած ավելացված արժեքի հարկի հետ մեկտեղ, որ կարող է ենթակա լինել գանձման: Նշված գումարը նվազեցվում է 13,174 ֆրանսիական ֆրանկով, որը նա՝ որպես իրավաբանական օգնություն ստացել էր Եվրոպայի խորհրդից:

Գ. Տոկոսներ՝ փոխհատուցումը չվճարելու դեպքում

89. Համաձայն Դատարանի ստացած տեղեկությունների, սույն վճռի ընդունման օրվա դրությամբ Լեհաստանում օրենքով սահմանված՝ կիրառելի տոկոսադրույքները կազմում են տարեկան 21 տոկոս:

ԱՅՍ ՀԻՄՔԵՐՈՎ ԴԱՏԱՐԱՆԸ

1. *Վճռում է՝* վեց ձայնով ընդդեմ մեկի, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի խախտում:

2. *Վճռում է* միաձայն:

(ա) որ պատասխանող պետությունը պետք է եռամսյա ժամկետում դիմողին վճարի հետևյալ գումարները.

(I) որպես ոչ-նյութական վնասի փոխհատուցում՝ 8 000 (ութ հազար) լեհական զլոտի,

(II) դատական ծախսերի և վճարումների դիմաց՝ 15 000 (տասնհինգ հազար) լեհական զլոտի՝ ավելացված արժեքի հարկի հետ մեկտեղ. այս գումարը նվազեցվում է 13,174 (տասներեք հազար հարյուր յոթանասունչորս) ֆրանսիական ֆրանկ գումարի չափով, որը կփոփարկվի լեհական զլոտիի սույն վճռի ընդունման օրվա դրությամբ փոխանակման կուրսով,

(բ) այս գումարներից տարեկան 21 տոկոս պետք է վճարվի՝ սկսած վերոհիշյալ երեք ամիսը լրանալուց հետո մինչև վճարումը,

3. *Մերժում է՝* միաձայն, արդարացի բավարարման մասին՝ դիմողի պահանջի մնացած մասը:

Կատարված է անգլերենով և ծանուցված է գրավոր՝ 2000թ. ապրիլի 4-ին, Դատարանի կանոնակարգի 77-րդ կանոնի 2-րդ և 3-րդ կետերի համաձայն:

Էրիկ Ֆրայբերգ
Քարտուղար

Մարկ Ֆիշբախ
Նախագահ

Կոնվենցիայի 45-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և Դատարանի կանոնակարգի 74-րդ կանոնի 2-րդ կետի համաձայն՝ սույն վճռին կցվում են հետևյալ կարծիքները.

(ա) պրն Քոնֆոթթիի համընկնող կարծիքը,

(բ) պրն Բոնելոյի համընկնող կարծիքը,

(գ) պրն Բակայի չհամընկնող կարծիքը:

Է. Ֆ.

Մ. Ֆ.